# פרשת וארא

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ"(שמות ז',א')

בפסוקי הפתיחה מגדיר הקב"ה את משה 'אלוהים לפרעה'. צמד המילים הזה מצריך את המדרש להתייחס אל הבעייתיות בכינוי של משה בתור 'אלוה', זאת במיוחד לאור העובדה שבפרקים אלו, אחת הטענות כלפי פרעה עצמו היא העובדה שהוא שם עצמו כאלוה. "כֹּה אָמַר ה' אלוקים: הִנְנִי עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם... אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתְנִי" (יחזקאל כ"ט)

## שמות רבה פרשה ח', א'

ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה - הה"ד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם. שלמה אמר הפסוק הזה בשעה שהכניס הארון לבית קדשי הקדשים. עשה ארון של י' אמות כיון שהגיע לפתח בית המקדש, היה הפתח של י' אמות והארון של י' אמות ואין עשרה אמות יכולין להכנס בתוך י' אמות, ועוד שהיו טעונין בו. כיון שבא להכניסו לא היה יכול עמד שלמה והיה מתבייש ולא היה יודע מה לעשות, התחיל להתפלל לפני הקב"ה. מה עשה שלמה? ארז"ל: הלך והביא ארונו של דוד ואמר (ד"ה ב ו) ה' אלהים אל תשב פני משיחך. א"ר ברכיה בשם ר' חלבו באותה שעה חיה דוד והכל ממך לדרוש שכן דוד אומר (תהלים ל) ה' העלית מן שאול נפשי חייתני מירדי בור והיה שלמה אומר רבון העולמים עשה בזכותו של זה שנאמר (ד"ה ב ו) זכרה לחסדי דויד עבדך מיד נענה. מה כתיב אחריו: וככלות שלמה להתפלל והאש ירדה מהשמים ותאכל העולה והזבחים וכבוד ה' מלא את הבית ורוח הקודש צווחת ואומרת (קהלת ד) ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה. התחיל שלמה אומר (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. אמרו לו השערים: מי הוא זה מלך הכבוד? אמר להם: ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה כיון שאמר להם כן מיד שככו. אלולי כן, בקשו לרוץ את ראשו להמיתו.

דבר אחר: מי הוא זה מלך הכבוד? למה קרא להקב"ה מלך הכבוד שהוא חולק כבוד ליראיו. כיצד? מלך בשר ודם אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו, והקב"ה הושיב לשלמה על כסאו שנאמר (ד"ה א כט) וישב שלמה על כסא ה' למלך. והרכיב לאליהו על סוסו. ומהו סוסו של הקב"ה סופה וסערה שנאמר (נחום א) ה' בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו וכתיב (מ"ב ב) ויעל אליהו בסערה השמים. מלך ב"ו אין משתמשין בשרביטו, והקב"ה מסר שרביטו למשה שנאמר ויקח משה את מטה האלהים בידו. מלך בו"ד אין לובשין עטרה שלו והקב"ה עתיד להלביש עטרה שלו למלך המשיח ומהו עטרה של הקב"ה כתם פז שנאמר (שיר ה) ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים שחורות כעורב וכתיב (תהלים כא) תשת לראשו עטרת פז. מלך ב"ו אין לובשין לבושו וישראל לובשין לבושו של הקב"ה ומהו לבושו של הקב"ה עוז שנאמר (שם צג) לבש ה' עוז התאזר ונתנו לישראל שנאמר (שם כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. מלך ב"ו אין נקראין בשמו קיסר אגוסטא ואם נקראין בשמו היו ממיתין אותו, והקב"ה קרא למשה בשמו שנאמר ראה נתתיך אלהים לפרעה א"ל הקב"ה למשה פרעה הרשע עשה עצמו אלוה שנאמר (יחזקאל כט) לי יאורי ואני עשיתני לפיכך יראה אותך ויאמר שזה אלוה:

## שמות רבה פרשה ח', א'

א. המדרש מביא שני כיוונים להבין את הפסוק 'מי הוא זה מלך הכבוד?'

ב. ההסבר הראשון מביא סיפור מופלא על שלמה המלך שביקש להכניס את ארון הברית למקומו. מסיפור זה נלמד שה' לבדו 'הוא מלך הכבוד'. אנו נצטרך להבין את משמעות הסיפור ואת הפרטים הרבים הדורשים בירור.

ג. ההסבר השני מלמד שכבודו של הקב"ה הוא דווקא כשהוא 'חולק מכבודו ליראיו', כפי שמופיע בפרשתנו, ובדוגמאות נוספות שמביא המדרש.

ד. אע"פ שיש כאן שני חלקים שאינם קשורים, ואולי אף סותרים, יתכן לומר ששני החלקים משלימים האחד את השני. בבחינת "כל המשפיל עצמו הקדוש ברוך הוא מגביהו, וכל המגביה עצמו הקדוש ברוך הוא משפילו. כל המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו וכל הבורח מן הגדולה גדולה מחזרת אחריו" (עירובין י"ג:)

# חלק א' במדרש – מיהו זה מלך הכבוד?

לפני שנדון בגרסת סיפור הכנסת ארון הברית שלפנינו, נביא גירסה אחרת לסיפור, פשוטה יותר:

**"אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מחול לי על אותו עון. אמר לו מחול לך. אמר לו עשה עמי אות בחיי. אמר לו בחייך איני מודיע, בחיי שלמה בנך אני מודיע....**
**כשבנה כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים. דבקו שערים זה בזה. אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה. פתח ואמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד. רהטו בתריה למיבלעיה (=רצו אחריו לבולעו). אמרו: מי הוא זה מלך הכבוד. אמר: להו ה' עזוז וגבור. חזר ואמר: שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה, ולא נענה. כיון שאמר ה' אלקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך, מיד נענה. באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון" (שבת ל.)**

סיפור זה מתאר את הקושי של שלמה המלך להכניס את ארון הברית למקומו בקודש הקדשים. על פי הסיפור רק בזכות דוד המלך הצליח שלמה לגרום לשערים להפתח. כדי להבין יותר טוב את המדרש, נלמד פרק אחר בתנ"ך בו מתוארת הבאת ארון הברית למקומו (הזמני) על ידי דוד המלך:

**"וַיָּבִיאוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִיד וַיַּקְרִיבוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים: וַיְכַל לְפָנֵי אֲרוֹן ה' מִן הָלְוִים מְשָׁרְתִים וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֶאֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל בִּכְלֵי נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וְאָסָף בַּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעַ:וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַהוּא אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ לְהֹדוֹת לַה' בְּיַד אָסָף וְאֶחָיו: הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי ה': דִּרְשׁוּ ה' וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ:... שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו: כִּי גָדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים: כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַה' שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַה' מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַה' כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַה' כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל הָאָרֶץ אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם ה' מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַה': וַיַּעֲזֹב שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' לְאָסָף וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד לִדְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: (דברי הימים א', ט"ז)**

העלאת ארון הברית על ידי דוד המלך לעיר דוד, ובסך הכל אל אוהל, מתוארת בהרחבה רבה. במרכז טקס העלאת ארון הברית מופיעה שירת 'הודו לה' כי טוב' שאנו אומרים כל יום בתפילת שחרית (ובוודאי נתייחס עכשיו אחרת לתפילה זו, כשנבין שזהו שיר הלל להודיה לה' בעת העלאת ארון הברית). במרכז שירת 'הודו' מופיע כבודו של הקב"ה. כל הבריאה מהללת את הקב"ה. כל הארץ, כל משפחות עמים, הגויים ואפילו עצי היער מרננים לפני ה'. בנוסף מודגשת השמחה והתודה. הודו לה', ירננו, יעלץ השדה, ישמח לב מבקשי ה', עז חדוה ועוד דוגמאות רבות.
השיר והלל באים מתוך ההבנה שסוף סוף הקב"ה הגיע ל'מקומו'. כאן יותר מכל מקום ראוי לומר: **'הוד והדר לפניו, עוז וחדוה במקומו'**. ואם כך כשכזה רק במקום המתאים, אף ללא בית מקדש, הצפייה היא שהכנסת ארון הברית אל המקדש יהיה כפל כפליים: **"הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ" (תהילים צ"ו)**.
מתוך כך נבין את הבסיס לתערומת כלפי שלמה המלך, שלא נפתחו בפניו השערים, כבר בתחילת הסיפור. גם כאשר הוא הזכיר את כבודו של הקב"ה, ה' עיזוז וגיבור, ה' צבאות הוא מלך הכבוד, לא היה זה מספיק. זאת נראה מתוך השוואה לפסוקים המתארים את הכנסת ארון הברית אל קודש הקדשים בידי שלמה המלך:
**"וַתִּשְׁלַם כָּל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית ה' .. אָז יַקְהִיל שְׁלֹמֹה אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְרוּשָׁלִַם לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' מֵעִיר דָּוִיד הִיא צִיּוֹן:.. וַיָּבִאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַלְוִיִּם אֶת הָאָרוֹן: וַיַּעֲלוּ אֶת הָאָרוֹן וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֶעֱלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם: וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב: וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' אֶל מְקוֹמוֹ אֶל דְּבִיר הַבַּיִת אֶל קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים:.. וַיְהִי שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (דברי הימים ב', ה' פס' א-י)**

# חלק ב' במדרש- טעותו של שלמה המלך

הניגוד בין התיאור אצל דוד המלך, לבין התיאור הלקוני המופיע אצל שלמה המלך בולט בחריפותו. על בסיס השוואה זו, נוכל להבין את החלק בסיפור, שלא מופיע בתנ"ך, אותו משלים המדרש. בניגוד לדוד המלך ששם עצי היער שרו ושיח השדה עלץ, כאן השערים (שעשויים עץ..) רצו לבלוע אותו. הם הבינו שמשהו כאן חסר. אם אין שמחה, זאת אומרת שחסרה ההבנה שכאן שורה כבודו של הקב"ה.

לשלמה המלך לא היתה ברירה, אלא להביא את דוד המלך. המדרשים שראינו לעיל חלוקים האם הספיקה הזכרת דוד המלך, המבטאת את ההכרה בטעות וחזרה להכנסת ארון הברית בדרך הראויה. או שיש צורך להביא ממש את דוד עצמו. ה' אלוקים אל תשב פני משיחך. ואם הוזכרו 'פני משיחך', הכוונה שדוד המלך (שהוא 'משיחך') נוכח.

('המדרש שלנו אף מביא חיזוק להבנה זאת ממזמור נוסף שאנו מזכירים כל בוקר (סמוך ל'הודו...):

**מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמִמְךָ ה' כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: ה' אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: ה' הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ לַה' חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה: וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם: ה' בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהָרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ ה' אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע ה' וְחָנֵּנִי ה' הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם ה' אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:** (תהילים ל')

עתה, כשאנו יודעים שמזמור זה מתאר את דוד המלך ביום חנוכת המקדש נבין יותר טוב את משמעותו. דוד המלך 'הועלה מן שאול' וחזר לחיות 'חייתיני'. כל זאת למה? כדי ללמד את שלמה המלך כיצד יש לנהוג ביום חנוכת המקדש: לזמר לה', יזמרך כבוד'. וכשדוד המלך רואה את זה הופך מספדו - למחול, אבלו- ליום שמחה. דוד המלך שכל חייו חיכה לרגע זה, (ונפטר מבלי לזכות לכך, זכה שחנוכת המקדש תקרא על שמו.(בהמשך נתייחס כיצד קם לתחיה

וכשדוד המלך לימד זאת את שלמה, התיקון מופיע בפסוקים. לאחר הכנסת ארון הברית אל קודש הקדשים מופיעים המרכיבים שהיו חסרים בתחילת הסיפור:

**וְהַלְוִיִּם הַמְשֹׁרְרִים לְכֻלָּם לְאָסָף לְהֵימָן לִידִתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם מְלֻבָּשִׁים בּוּץ בִּמְצִלְתַּיִם וּבִנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת עֹמְדִים מִזְרָח לַמִּזְבֵּחַ וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִרִים בַּחֲצֹצְרוֹת: וַיְהִי כְּאֶחָד לְמַחְצְצְרִים וְלַמְשֹׁרְרִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹל אֶחָד לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַה' וּכְהָרִים קוֹל בַּחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם וּבִכְלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַה' כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא עָנָן בֵּית ה': וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמוֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן כִּי מָלֵא כְּבוֹד ה' אֶת בֵּית הָאֱלֹהִים: (דברי הימים ב', ה' פס' י"א- י"ד)**

! 'כאן מופיעים השירה והשמחה, ההלל וההודאה לה' ואכן זה עזר. כבוד ה' מלא את בית ה

· מדרש נוסף מביא גרסה שלישית לסיפור. כאן הדגש הוא 'חטא הגאווה'. כביכול, הקדים שלמה המלך את הכבוד שלו, (לכבודו של הקב"ה. (אולי הגאווה היא שהוא הצליח וזכה לבנות את המקדש.

שאו שערים ראשיכם. את מוצא, בשעה שבנה שלמה בית המקדש בקש שלמה להכניס את הארון, והיה השער קטן חמש אמות ארכו ושתים וחצי רחבו. והארון הזה, אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו. וכי לא היה אמה וחצי נכנסת בתוך שתים וחצי. אלא, באותה השעה דבקו שערים זה בזה, ואמר שלמה עשרים וארבע רננות, ולא נענה. חזר ואמר, שאו שערים ראשיכם, ולא נענה. כיון שאמר, 'ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך. מיד נענה, ונשאו שערים ראשן (ונכנס הארון, וירדה אש מן השמים. ולמה נצטער שלמה כל כך. מפני שנתגאה" (מדרש תהילים פרק כ"ד

.התיקון היה בלימוד ממידתו של דוד המלך, הענו

וזהו הענין ששלמה לא הי' יכול להכניס הארון לבית קה"ק עד שהביא ארונו של דוד, היינו שלבש בלביש דוד אביו. וכמו" שאמרו ז"ל לבש אדם לבושו של אביו הרי הוא כיוצא בו, ופירשו דהיינו מדתו של אביו. והנה בדוד המלך ע"ה מצאנו גם כן ענוה יתרה כמ"ש (תהלים כ"ב) ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם, וע"כ היו בו כל המדות יחדיו, וכמו שאמרו ז"ל (מ"ק ט"ז ע"ב) עדינו העצני כשהי' יושב ועוסק בתורה הי' מעדן עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה הי' מקשה עצמו כעץ. וע"כ שלמה שנתבייש מאד איך עם כל גודל חכמתו נעלם ממנו מה שידוע לכל שאמתא באמתא היכי יתיב, והוא עשה ארון של עשר אמות להכניס בפתח של עשר אמות, ע"כ נעשה לשעתו שפל בעיני עצמו מאד, וזה שלבש מלבושו של אביו (ונרמז במה שהביא ארונו של דוד, ע"כ אז רק אז נכנס הארון" (שם משמואל וארא - תרע"ב

על פי השם משמואל, שלמה המלך למד את מידת הענווה דווקא מתוך טעותו. כשהוא ראה לפתע שהוא טעה בחישובים, אזי הבין שאם כל חכמתו, הוא אדם ויכול לטעותו. השכינה אינה שורה אלא כשיש ענווה, ויתרה מכך, לפעמים דווקא כשאנחנו לא מבינים הכל (גם במקדש...) זהו הדבר שיקרב אותנו למקדש ושכינה.(בניגוד להבנה הפשוטה שצריך להבין, כדי לבנות (את המקדש

# חלק ג' במדרש- דוד המלך קם לתחיה ושלמה בונה ארון ענק?

שתי שאלות נותרו בלתי פתורות במדרש. הראשונה כיצד קם דוד לתחיה? ה'שם משמואל' על הפרשה אותו הבאנו לעיל, אינו נבהל:

**"במד"ר שאו שערים ראשיכם. שלמה אמר הפסוק הזה בשעה שהכניס הארון לבית קדשי הקדשים עשה ארון של עשר אמות וכו' כיון שבא להכניסו לא הי' יכול, עמד שלמה והי' מתבייש וכו' אמרו רז"ל הלך והביא ארונו של דור ואמר ה' אלקים אל תשב פני משיחך, אמר ר' ברכי' בשם ר' חלבו באותה שעה חי' דוד וכו'. האומנם שלא רחוק שיהיו הדברים כפשוטם, ואפי' התנאים והאמוראים מצינו להם עובדות כאלה, כמו שאמר אנטונינוס לרבי (ע"ז י' ע"ב) ידענא זוטי דאית בכו מחי' מתים." (שם משמואל וארא תרע"ב)**

על פי הבנה אחת, אותה הוא דוחה בהמשך, יתכן לומר שדברים כפשוטם. שכן מצינו בגמרא אמוראים ותנאים שהחיו מתים. כפי שאמר אנטונינוס לרבי יהודה הנשיא: יודע אני שיש בניכם מחיי מתים. ואם כך האמוראים, כל שכן ששלמה המלך יש בכוחו לעשות זאת.

למסקנה מעדיף האדמו"ר מסכוטשוב להסביר שהכוונה שמידתו של דוד המלך 'התלבשה' בשלמה כפי שהבאנו לעיל.

- מדוע בנה שלמה ארון גדול כל כך?ההסבר הפשוט ביותר הוא שאין הכוונה לארון הברית שהיה בגודל עשר אמות, אלא הכוונה לארון עץ שכיסה והסתיר את הארון עצמו, כדי שלא יראו אותו הנוכחים בחנוכת המקדש:

**" עשה ארון של עשר אמות... והכניס ארון של משה לתוכו... והביא ראיה מפסוק בדברי הימים, וישאו הלויים את הארון... ואת אוהל מועד" (פירוש מהרז"ו על מדרש רבה)**

הפירוש הזה לומד על מידות הארון הגדול מתוך תוספת המופיעה בתיאור העלאת הארון: וַיַּעֲלוּ אֶת אֲרוֹן ה' וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ". מדוע להעלות את אוהל מועד? אלא שצריך לומר (עם חידוש שלי) ששלמה המלך בנה מקרשי אוהל מועד (שמידתם עשר אמות) ארון גדול ובתוכו ארון הברית. (בדיוק כמידות קודש הקדשים שגודלו היה עשר על עשר אמות)

העזרת כהנים מסביר אפילו פשוט יותר:

**"והרי ידוע דכל מה שבנה שלמה במלאכת הבניין, לא מליבו עשה, רק הכל על פי המגילה שמסר לו דוד אביו, מה שקיבל משמואל הרואה רבו. ואם כן אין עליו שום קושיא למה עשה ארון עשר אמות וגם הפתח עשה עשר אמות, דהא כן ראה כתוב במגילה...אבל כוונת ה' יתברך היה להראות בזה שמחל לדוד אביו" (עזרת כהנים, עמוד רפ"ג)**

לפי דבריו, שלמה המלך לא שאל שאלות. לשיטתו, ניתן להסביר ששלמה בנה ארון ברית ענקי (ולא ראה ארון ככיסוי) בגודל עשר אמות. הוא ידע שאין זה הגיוני, אך אם כך ציווה הקב"ה כך יעשה. הסבר זה כבר מתקשר לחלקו השני של המדרש.

כאן מתגלה מעלתו של שלמה המלך. מי שירא את דבר ה', בסופו של דבר זוכה להתכבד בכבודו של הקב"ה. ש'חלק מכבודו ליראיו'. אך כדי לזכות בכך צריך להיות ענו. בניגוד לפרעה מלך מצרים שהתגאה ואמר 'לי יאורי ואני עשיתנו', שלמה אומר: ה' צבאות הוא מלך הכבוד'. כך גם משה רבינו, הענו מכל אדם, אומר על עצמו: מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל פַּרְעֹה. בסופו של דבר, דווקא משה מתכבד בכבוד השכינה וכלפי פרעה הוא מכונה 'אלוהים לפרעה'.

זהו למעשה גם המסר שנלמד ביחס למקדש. אם נבין ש'לבש ה' עוז התאזר', 'עוז והדר לפניו', 'עוז ותפארת במקדשו', נזכה גם אנו לכך: